

+ ‘Stronteigenwijze’ schoorsteen Lange Jan en dwarse sprekers bij vijfde Hub Cobben-rede: ‘Armoede voor de werkenden, overheidsgeld naar het grootkapitaal’

Frank Benneker
Verslaggever Parkstad

Luisteren

Delen

28-02-2026, 18:30

Ewald Engelen tijdens zijn bijdrage in de Hub Cobben-rede in de Royal. Achter hem de beeltenis van Antonio Gramsci. © Bas Quaadvlieg

Heerlen Voor de vijfde keer werd de Hub Cobben-rede – door ‘dwarse en hardnekkige’ sprekers – zaterdag uitgesproken. Tijdens het programma in de Royal in Heerlen stond men ook stil bij de val van de Lange Jan, dit jaar vijftig jaar geleden. Die was net zo ‘stronteigenwijs’ als vakbondsman Hub Cobben.

Financieel geograaf Ewald Engelen en Tweede Kamerlid Jimmy Dijk (SP) vliegen er deze zaterdag met gestrekt been in tegen het neoliberalisme. Of beter gezegd: wat daar anno 2026 nog van over is. Wat Engelen betreft is die stroming dood en begraven.

Morbide verschijnselen

Door de bril van de in 1937 overleden Italiaanse communistische politicus Antonio Gramsci kijkt hij naar de situatie in de wereld van nu. ‘De crisis bestaat precies uit het feit dat het oude sterft en het nieuwe niet geboren kan worden; in dit interregnum doen zich de meest uiteenlopende morbide verschijnselen voor’, schreef hij in 1930 vanuit een gevangenis waar hij door het fascistische regime van Benito Mussolini was vastgezet.

Organisator Martin van der Weerden (staand) met enkele bezoekers. © Bas Quaadvlieg

Zo’n morbide verschijnsel is wat Engelen betreft de extra 19 miljard euro die Nederland voor defensie uit wil trekken. Dat is onderdeel van een patroon dat hij bij de bankencrisis in 2008 ook zag. „Armoede voor de werkenden, overheidsgeld naar het grootkapitaal. In 2008 heeft de regering de banken gered, maar wij hebben ervoor kromgelegen.”

En dat nieuwe, dat volgens Gramsci niet geboren kan worden? Engelen hoopt op ‘een brede coalitie van teleurgestelde kiezers’ tegen het minderheidskabinet Jetten I. „Een grote massabeweging tegen de militarisering van het neoliberalisme.”

We willen graag schuren en geen zoete broodjes bakken.

Martin van der Weerden

Organisator Hub Cobben-rede

„Stronteigenwijs en hardnekkig”, zo omschrijft Martin van der Weerden vakbondsman Hub Cobben (1908-1976) uit Hoensbroek. Met een jaarlijkse rede, die deze zaterdag in de Royal in Heerlen voor de vijfde keer wordt uitgesproken, leeft zijn naam voort. Ook is een jaarlijkse prijs voor sociale strijd naar hem vernoemd en is zijn naam verbonden aan een wandeling.

De mensen die worden uitgenodigd om de Hub Cobben-rede uit te spreken mogen dan ook gerust stronteigenwijs en hardnekkig zijn, vindt Van der Weerden. „We willen graag schuren en geen zoete broodjes bakken.”

In een intermezzo tussen de redes van Engelen en Dijk in, gaan Van der Weerden en Leen Roels (directeur van het Nederlands Mijnmuseum) in op de val van de Lange Jan en de Lange Lies. Straks in augustus is het vijftig jaar geleden dat deze iconische schoorstenen die decennialang de skyline van Heerlen bepaalden, tegen de vlakke gingen.

© Bas Quaadvlieg

De periode van 1 januari 1975 tot 23 augustus 1976 was een rare tijd, herinnert Van der Weerden zich. „Alles van de Oranje Nassau I-mijn stond er nog, maar het was niet meer in gebruik. Dat gaf een raar gevoel. Het zien van de Lange Jan, de Lange Lies en de Iterson-koeltorens was voor mij altijd thuis komen. Toen die er niet meer waren, voelde het heel definitief.”

Stronteigenwijs

„De Lange Lies viel precies zoals de mensen dat hadden bedacht”, zegt Roels. „Maar de Lange Jan niet, die viel de verkeerde kant op.” Van der Weerden weet wel welk etiket hij op de dwarse schoorsteen moet plakken. „Net als Hub Cobben was de Lange Jan ook stronteigenwijs.” Roels kan de zaal melden dat haar museum met Schunck en Cultura Nova in augustus het nodige rondom de val van beide schoorstenen zal organiseren.

Na een reflectie op de mijlpaal na de val van de Lange Jan, neemt Dijk het stokje van Engelen over. Hij kan voortborduren op de bijdrage van zijn voorganger. „Het neoliberalisme heeft gezorgd voor een onjuist en gevaarlijk mensbeeld, dat pech en ongeluk je eigen keuze zouden zijn. Het beeld dat als succes je eigen verdienste is, dat armoede dan je eigen schuld is.”

© Bas Quaadvlieg

Hij haalt een mooi voorbeeld aan van een ‘brede coalitie van teleurgestelde kiezers’, die Engelen graag zou zien. Die zag hij in café De Zon in Wijk aan Zee. „Onder de rook van Tata Steel. Toen de kroeg zou sluiten, leek het erop dat het pand gesloopt zou worden voor woningbouw. Bewoners kochten daarop het café om de huiskamer van hun dorp te behouden.”

„Na een protest van Greenpeace tegen Tata Steel kwamen demonstranten en hun tegenstanders in dat café terecht. Ze dronken samen bier en aan het einde van de avond zongen ze liedjes rond de piano. Tijdens dat gesprek bleek dat die twee groepen mensen helemaal niet veel verschillen.”